

Biblioteksplan för Forshaga kommun



Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Syfte med biblioteksplanen	3
Kartläggning av biblioteksverksamheten i Forshaga kommun.....	3
Folkbiblioteken	3
Forshaga bibliotek	3
Deje bibliotek.....	4
Verksamhet för vuxna.....	4
Verksamhet för barn och ungdomar.....	4
Verksamhet för äldre och personer med funktionsnedsättning ..	4
Verksamhet för studerande	5
Verksamhet för personer med utländsk bakgrund.....	5
Skolbiblioteken.....	5
Skivedsskolan bibliotek.....	5
Forshagaakdemins bibliotek	6
Samverkan.....	6
Omvärldsfaktorer.....	6
Teknisk utveckling.....	6
Fler i lärande	7
En allt äldre befolkning	7
Upplevelser	7
Strategi för framtiden.....	8
Demokrati.....	8
Utbud	8
Teknisk utveckling.....	8
Livslångt lärande	8
Barnverksamhet	8
Verksamhet för äldre och personer med funktionsnedsättning ..	9
Biblioteket för personer med utländsk bakgrund	9
Biblioteket för näringslivet	9
Kultur och upplevelser.....	9
Personal.....	9
Tillgänglighet.....	9

Inledning

Den första januari 2005 kompletterades bibliotekslagen med en paragraf om att bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet ska samverka och att kommuner och landsting ska anta planer för biblioteksverksamheten.

Syfte med biblioteksplanen

Planen ska ge kommunens tjänstemän och politiker förutsättningar att se kommunens biblioteksverksamhet ur ett helhetsperspektiv. Den ska definiera ansvarsområden för olika bibliotekstyper i kommunen samt vara ett strategidokument för bibliotekens utveckling med tonvikt på medborgarnas behov.

Kartläggning av biblioteksverksamheten i Forshaga kommun

2010 finns i kommunen två folkbibliotek belägna i huvudorterna Forshaga och Deje, dessa tillhör kommunledningskontoret. Ett skolbibliotek finns som är beläget på Skivedsskolan, detta lyder under barn- och utbildningsförvaltningen. I kommunen finns också ett skolbibliotek på Forshagaakademin som är en gymnasiefriskola.

Folkbiblioteken

Folkbiblioteken är till sin karaktär demokratiska och öppna för alla. Målgruppen är allmänheten och bibliotekslagen säger att ”alla medborgare ska ha tillgång till ett folkbibliotek” (SFS 1996:1596 1 §). Alla besökare är välkomna och tas emot utefter sina speciella behov.

Folkbiblioteken har som tradition haft uppgiften att tillgängliggöra litteratur för alla i en tid när böcker var dyra och inte fanns i så många upplagor. Nu är böcker billiga och finns i de flesta hem. Bibliotekets uppgift har svängt till att bli en plats som garanterar kvalitet och professionalism. Bibliotekspersonalen ska handla och tillgängliggöra information utefter den enskildes behov.

Forshaga bibliotek

Huvudbiblioteket är beläget i nybyggda Forshaga Lärcenter där det öppnade 23/2 2009. Lokalen är väl anpassad för biblioteksverksamhet. Det är öppet och ljust vilket ger en trivsamt miljö att vistas i. Biblioteket är anpassat för personer med funktionsnedsättning, lätt överblickbart och bra skyltat vilket gör det lätt att hitta i. Medierna är placerade enligt ett system som utgår ifrån användarna, detta underlättar för dem som själva vill hitta i biblioteket.

Biblioteket är modernt och ligger långt framme i teknikutveckling. RFID har installerats i samband med flytten.

Öppet och tillgängligt är bibliotekets ledord. En satsning på mycket generösa öppettider är ett mått på detta. Biblioteket satsar också på ökad tillgänglighet via webben. Där kan bibliotekstjänster utföras 24 timmar om dygnet.

Deje bibliotek

Biblioteket i Deje ligger i Kulturhuset, det är nyrenoverat och har stora fina lokaler. I samband med ombyggnaden av Folkets Hus till Kulturhus 2008 fick biblioteket en tydligare ungdomsprofil och integrerades lokalmässigt med Kulturhusets ungdomsverksamhet. Från hösten 2009 bemannas biblioteket i Deje två dagar i veckan med personal från biblioteket i Forshaga. Övrig tid, när kulturhuset är öppet, är biblioteket öppet för självbetjäning. RFID teknik är installerad även här för att underlätta självbetjäning.

Verksamhet för vuxna

Det finns ett brett och varierat utbud av medier för att tillfredställa en så stor andel av kommuninvånarna som möjligt. På biblioteken finns tryckta böcker, tidskrifter och tidningar. Dessutom finns elektroniska böcker som går att ladda ner och läsa hemifrån, ljudböcker, spelfilm, musik och tv-spel att låna avgiftsfritt.

På båda biblioteken finns datorer för vuxna med tillgång till ordbehandling, Internet, och betaldata-baser. Det finns också dator för släktforskning. Trådlöst Internet finns på Forshaga bibliotek för alla som har med egen dator.

Programverksamhet är ett viktigt inslag och personalen jobbar aktivt med förmedling av läsupplevelser via boktipskvällar och bokcirklar.

Det totala utbudet av medier och tjänster ska förmedla bibliotekens kärnverksamhet som består i tillgång till information, kulturella upplevelser och förströelse. Biblioteket som rum, både fysiskt och på webben ska också bidra till att stärka samhällets sociala rum.

Verksamhet för barn och ungdomar

Båda biblioteken har ett brett urval av medier till barn och ungdomar. Även anpassade medier till barn med läs- och skrivsvårigheter samt barnböcker på andra språk.

Biblioteken har bra kontakt med förskolorna i kommunen som ofta kommer och lånar böcker. Ett system för cirkulation av boklådor i förskolorna finns också. Biblioteken samarbetar med BVC och alla ettåringar erbjuds en gåvobok att hämta på något av biblioteken. Två barnteatrar erbjuds varje år. Den primära målgruppen är daglediga föräldrar och dagbarnvårdare. Förskolor erbjuds platser om det blir över.

Många elever besöker biblioteket på skoltid. De kommer för att låna böcker och för att använda datorer. Biblioteket erbjuder bokprat och utbildning i informationssökning så mycket som hinns med.

Många barn och ungdomar använder kommunens bibliotek som uppehållsrum, biblioteken erbjuder en plats att vara på kvällstid. Många kommer för att använda Internet.

Det finns en barnbibliotekarie som har till ansvar att utveckla barnverksamheten.

Verksamhet för äldre och personer med funktionsnedsättning

För de med särskilda behov finns böcker inlästa av Talboks- och Punktskriftsbiblioteket, böcker med stor stil och böcker med förenklad text. Boken-kommer verksamhet, som innebär att bibliotekspersonalen åker hem till låntagare med böcker, finns i mycket liten utsträckning. Verksamheten är under uppbyggnad. Hjälpen att plocka ut böcker som hämtas av anhörig erbjuds alla. Daisy kan skickas gratis med posten och den tjänsten utnyttjas av ett fåtal.

Verksamhet för studerande

Placeringen av biblioteket i Forshaga i direkt anslutning till studiecenter innebär att det är lätt tillgängligt för alla som studerar där. Alla klasser på Komvux, Svenska För Invandrare och Yrkehögskolan erbjuds biblioteksvisningar och kurser i informationssökning. Några lärare använder sig av dessa tjänster. Biblioteket har mycket studielitteratur och det som inte köps finns tillgängligt att låna från andra bibliotek både enkelt och snabbt. Studiebibliotekarie går att boka för den som vill ha hjälp att söka information. Bibliotekets tjänster vänder sig både till studerande på Forshaga Lärcenter och till distansstuderande, och vanliga studerande, knutna till universitet och högskolor. På biblioteket i Deje erbjuds hjälp med kurslitteratur via länslån och fjärrlån. Biblioteket i Forshaga erbjuder också en trevlig miljö för studier, det finns många studieplatser och tillgång till dator.

Verksamhet för personer med utländsk bakgrund

På biblioteket finns tillgång till böcker på alla språk. Depositioner av böcker lånas in på efterfrågan. Tidskrifter på andra språk finns också samt tillgång till datorer där personer med utländsk bakgrund kan kommunicera med sina hemländer och läsa tidningar från sitt område.

Skolbiblioteken

Skolbiblioteken har som enda målgrupp lärare och elever på skolan som det tillhör och det ska utformas utefter skolans behov. Skolbiblioteket ska vara ett verktyg för skolans pedagogiska inriktning och vara integrerat med skolans pedagogiska arbete. På skolbiblioteket bör det finnas en skolbibliotekarie. Det är inte i första hand rummet med böcker, utan verksamheten som bedrivs där som utgör skolbiblioteket. Skolledaren har ansvar för bibliotekets funktion och utveckling. Barn- och utbildningsnämnden är huvudman.

- Bibliotekslagen (SFS 1996:1596, 5 §) säger: "Inom grundskolan och gymnasieskolan skall det finnas lämpligt fördelade skolbibliotek för att stimulera skolelevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen."

- Lpo 94 och Lpf 94 fastslår att rektor har särskilt ansvar för att: "skolans arbetsmiljö utformas så att eleverna får tillgång till handledning, läromedel av god kvalitet och annat stöd för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, t.ex. bibliotek, datorer och andra hjälpmedel."

- I förslaget till ny skollag (Ds 2009:25, 2 kap., 27 §) står: "Eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska vidare ha tillgång till skolbibliotek."

Det är en stor brist att det bara finns ett skolbibliotek i kommunen. Folkbiblioteken används till viss del av skolorna men de kan inte nå upp till den verksamhet ett skolbibliotek bör tillhandahålla. Biblioteket i Forshaga ligger i samma byggnad som Lärcenters skola men är inte anpassat för att vara skolbibliotek. En anpassning av båda folkbiblioteken och en insats från alla skolor måste till för att alla elever ska få det som de har rätt till.

Skivedsskolan bibliotek

Skolan är en F-6 skola med förskola på området. Skolbiblioteket är öppet 8 timmar i veckan och bemannas av skolutvecklare och skoladministratör. Självbetjäning gäller när biblioteket inte är öppet. Biblioteket består av tre

delar, skolbibliotek för eleverna, läromedelsdepå med klassuppsättningar och läromedel och personalbibliotek med litteratur för personalens kompetensutveckling. Mediaanslaget för 2010 är 8000 kr till skolbiblioteket och 20000 kr till läromedel. Biblioteket har inga datorer för elevernas informationsökning men medierna är registrerade i biblioteksdatasystemet Bibliomatik.

Forshagaakademins bibliotek

Skolan är en gymnasiefriskola och tillhör därmed inte kommunen. Kommunens bibliotek har visst samarbete med Forshagaakademins bibliotek. De ligger i samma biblioteksdatasystem, vilket är en tjänst som Forshagaakademien köper av Karlstads och Forshagas kommuner. Det innebär att deras medier är lätt synliga för allmänheten via den datoriserade bibliotekskatalogen. Allmänheten får inte låna böcker av Forshagaakademien men via folkbiblioteken kan fjärrlån göras av deras böcker till enskilda låntagare.

Samverkan

För att bli så effektiva som möjligt och nå ut till så många användare som möjligt med våra tjänster måste biblioteken samverka med andra. Sedan en tid tillbaka finns ett väl utvecklat samarbete mellan de värmändska biblioteken. 2009 blev projektet SELMA - Sammanslagning av tolv bibliotekssystem till en och samma kontoorganisation- verklighet. Ett långvarigt samarbete tog ytterligare ett steg för att underlätta för användarna. På alla tolv biblioteken gäller samma lånekort och böcker kan lånas och återlämnas på valfritt bibliotek. Sammanslagning av katalogen innebär att nästan hela länets medier blir fritt sökbara för alla låntagare oavsett var man bor.

Biblioteket samverkar också med andra kommunala enheter framförallt skolan och Kultur och Ungdom. Detta samarbete bör fördjupas för att uppnå bättre effekt. Detta gäller också för samarbetet med studieförbunden.

Omvärldsfaktorer

Samhället förändras och det innebär naturligtvis förändringar i bibliotekets roll. Kunskap och information har fått en större betydelse, tekniken utvecklas fortfarande snabbt och nya medieformer dyker upp på marknaden. Detta måste biblioteket förhålla sig till när framtiden planeras.

Teknisk utveckling

Den tekniska utvecklingen har gått snabbt och idag har en stor del av medborgarna tillgång till egen dator med bredbandsuppkoppling. Det går fort och lätt att Googla sig till information. Att referensfrågorna på biblioteken minskar hör naturligtvis samman med detta. När fler blir vana att använda webbtjänster innebär det en ökning av användningen av bibliotekens webbresurser.

Den tryckta boken är fortfarande en del av bibliotekens basutbud men den delar nu plats med många olika lagringsformer såsom DVD-skivor, mp3-skivor, minneskort, mm. Information finns också tillgänglig i databaser, mediejukebox, via webben osv. Detta innebär naturligtvis att biblioteken måste förhålla sig till alla dessa.

Den tekniska utvecklingen har också stor betydelse för arbetsmetoderna på biblioteken. Framförallt RFID-tekniken har underlättat självbetjäningen vilket medverkar till att biblioteken kan ha mer öppet och personalen frigörs för mer kvalificerade tjänster.

Fler i lärande

Biblioteket är ett naturligt ställe för bildning och informell utbildning. Det livslånga lärandet är en del av samhället och biblioteket är viktigt som rum för allt lärande. I dagens samhälle är ingen någonsin färdiglärdd. Allt fler söker sig till formella utbildningar men många finns också i den informella utbildningen. Många arbeten kräver kontinuerlig vidareutbildning, många väljer att hänga med i sitt fält genom läsning och informationssökning på egen hand. Dessutom finns en stor grupp inom det informella lärandet som besöker biblioteket för att få veta hur man bygger en veranda, lära sig mer om en sjukdomsdiagnos eller vilka lagliga rättigheter man har vid en tvist.

En allt äldre befolkning

De äldre blir en större del av befolkningen och livskvalité och hälsa bland äldre ökar. De nya äldre kommer att ställa allt större krav på biblioteksverksamheten.

Upplevelser

Vi kräver allt större upplevelser för att känna oss nöjda med livet. Detta påverkar också biblioteket. Biblioteksanvändarna är inte nöjda med att finna en bok i ett ämne, de vill ha ytterligare mervärden. Biblioteket kan jobba på många sätt här för att höja upplevelsen av biblioteksbesöket, både det fysiska och på webben.

Strategi för framtiden

Delaktighet

- Biblioteket ska aktivt arbeta för att utjämna informationsklyftorna genom att erbjuda fri tillgång till olika medier. Dator med Internet ska erbjudas kostnadsfritt och inget som inte är olagligt ska vara spärrat.Handledning i informationsteknikens grunder ska tillhandahållas.

Utbud

- Bibliotekets utbud ska vara brett och behovsanpassat utefter lokala förutsättningar.
- Bokbeståndet ska vara aktuellt och locka till läsning. Det ska bygga på lokal efterfrågan och stå för kvalité.
- Medier ska finnas i alla former så att ingen utesluts på grund av funktionsnedsättning eller språk.
- Biblioteket ska erbjuda en bred programverksamhet både för lärande och förströelse.
- Personalen ska aktivt medverka till att väcka intresse för kvalitativ litteratur som inte har hjälp av massmedierna.

Teknisk utveckling

- Biblioteket ska tillgängliggöra ny teknik inom informationsområdet och ha spetskompetens inom informationsteknik.
- Biblioteken ska använda sig av tillgänglig teknik för att effektivisera biblioteksarbetet.
- Biblioteket ska bidra till att utjämna den digitala klyftan genom att erbjuda tjänster till äldre, lågutbildade och barn. Tjänsterna ska bestå i möjligheten för alla att låna dator med Internet men också i handledning efter behov.

Livslångt lärande

- Biblioteket ska vara en naturlig mötesplats för alla i lärandesituationer.
- Biblioteket ska aktivt stödja formellt och informellt lärande genom att tillhandahålla medier och handledning.
- Folkbiblioteken ska skriva avtal med grundskolan, förskolorna och vuxenutbildningen om biblioteksservice.
- Samarbetet mellan folkbiblioteket och enskilda skolor, förskolor och vuxenutbildning fastställs genom att verksamhetsplaner görs för var och en utifrån behov.

Barnverksamhet

- Barn och ungdomar ska prioriteras.
- Barnmedier ska hålla hög kvalité och finnas i alla former så att de tillfredställer alla barns behov.
- Verksamheten ska bidra till att öka barns och ungas intresse för litteratur och läsning.
- Biblioteken ska aktivt medverka till att alla ungdomar blir informationskompetenta.

Verksamhet för äldre och personer med funktionsnedsättning

- En plan utarbetas för hur biblioteksverksamheten gentemot äldre och personer med funktionsnedsättning ska se ut. Detta ska göras i samarbete med berörda målgrupper

Biblioteket för personer med utländsk bakgrund

- Biblioteket ska samverka med de instanser som möter personer med utländsk bakgrund för att nå ut med information om vad biblioteket kan erbjuda.

Biblioteket för näringslivet

- Utefter behov stödja småföretagare och nya företagare i deras informationsförsörjning.

Kultur och upplevelser

- Biblioteken ska erbjuda barnteater, författarträffar och andra kulturella arrangemang.

Personal

- All bibliotekspersonal ska ha hög IT-kompetens.
- All personal ska ges möjlighet till kompetensutveckling.

Tillgänglighet

- Biblioteken ska vara anpassade så att alla kan röra sig fritt i lokalerna.
- Huvudbiblioteket ska ha generösa öppettider och vara öppet på lördag eller söndag.
- Utveckla webben i samarbete med andra bibliotek i länet för att kunna erbjuda kvalitativa tjänster dygnet runt.

Uppföljning

- Biblioteksplanen ska revideras vid behov. En årlig översyn ska göras. Biblioteksenhetschefen ansvarar för detta.